

כ"ח אדר, תשע"ה, 19.3.2015

גיליון מס' 451

פרשת ויקרא

אָנְשׁוּר נְשִׂיא יִחְטָא – מסר למנהיגים ולציבור

מאת גלעד אוברמן, לביא

בין יתר הקורבנות שבהם עוסקת פרשת ויקרא, מצוי גם קרבן החטאת. הפרשה מפרטת מספר מקרים אפשריים שבעטיים יחויב החוטא בשגגה בהקרבת קרבן חטאת, כאשר המשותף לכולם הוא השימוש במילה "אם" – "אם הכהן המשיח יחטא", "ואם כל עדת ישראל ישגו", "ואם נפש אחת תחטא בשגגה".

לעומת פסוקים אלו, בולט הניסוח השונה המתייחס לחטאו של נשיא – "אשר נשיא יחטא" – ניסוח המעניק לחטאו של נשיא מימד דטרמיניסטי, מימד של ודאות, כאומר: במקרה של הנשיא זו אינה שאלה של "אם" אלא לכל היותר של "מת" – נשיא מועד לחטוא ואין ספק כי במהלך תפקידו הוא אכן יחטא. יודגש, הפרשה עוסקת בחטא בשגגה, ואין ענייננו כאן בניצול המשרה הרמה לביצוע עבירות בזדון חו"ח.

הפרשנים נחלקו בקשר למידת הוודאות בעניין זה. הספורנו מפרש "כי אמנם זה דבר מצוי שיחטא, כאומר: "וישמן ישורון ויבעט", כלומר – זו אכן מציאות נפוצה, ולכן בוחרת התורה להשתמש במילה "אשר" במקום במילה "אם", אך עדיין אין הכרח שנשיא יחטא. חזקוני, לעומתו, קובע נחרצות: "סרסו: נשיא אשר יחטא", כלומר – לצורך הפירוש הנכון של הפסוק יש להפוך את סדר המילים המופיעות בו, באופן שיבהיר כי כל מי שנושא בתפקיד של הנהגה עתיד לחטוא.

בביטוי בן ימינו, על דרך השלילה, מקובל לומר כי "מי שלא עושה לא טועה", שמשמעותו הברורה היא כי רק מי שעושה – מכניס עצמו למצב שבו הוא גם עלול לטעות.

האם הדבר שלילי? לא בהכרח. רש"י מצטט את דבריו של רבן יוחנן בן זכאי במסכת הוריות (דף י' ע"ב), הנתלה במילה "אשר" על מנת להעביר את המסר ש"אשרי הדור שהנשיא שלו מביא קרבן על שגגתו". ניתן להסביר את דבריו של ריב"ז כך: יש לשאוף למנהיגים הנוטלים אחריות על מעשיהם ואינם נמנעים מלהודות בפומבי בטעויות שעשו. חשוב לציין כי ריב"ז שם דגש על הציבור ולא רק על המנהיג, דהיינו – כאשר ישנם מנהיגים המודים בטעותם הדבר משפר את מצבו של הציבור.

מן הקישור שנעשה בין המנהיג לציבור בהקשר לטעויות שעושה המנהיג (בהכרח!) ניתן לצעוד צעד נוסף ולומר שיש כאן גם דרישה כלפי הציבור – עליו לקבל שמנהיגים (בהכרח!) גם טועים, ויש לקבל זאת בהבנה.

כלפי מה אמורים הדברים?

אנו חיים בקהילות קטנות באופן יחסי, שבהן אנשים אינם "עומדים בתור" למלא תפקידים מרכזיים בתחומי הקהילה והמשק. יש קושי מובנה במילוי תפקיד הכרוך בקבלת החלטות הנוגעות ליחידים או לציבור שבקרבו אתה חי, והקושי גדול שבעתיים כאשר בעל תפקיד נתקל בביקורת קטלנית, ובפרט כזו המכוונת לאדם עצמו ולא למעשה/מחדל או להחלטה שקיבל.

מאידיך, גם על בעלי התפקיד לזכור כי הם חלק מן הציבור, ומותר להודות בטעויות שנעשו. לעיתים יש תחושה, ברוח דבריו של ריב"ז, שמצבנו כציבור היה משתפר פלאים אילו בעלי תפקידים היו מודים בשגיאותיהם במקום לנסות ולשכנע בכל מחיר שהדרך הייתה נכונה, גם אם הובילה למבוי סתום.

הקשיים המתוארים לעיל הובילו, במקרים רבים, למסקנה כי יש להביא את בעלי התפקידים מן החוץ במקום לבחור אותם מקרב החברים, בבחינת "אין נביא בעירו". אין להכחיש כי לעיתים יש בכך גם יתרונות, אולם נדמה כי כבר התפכחנו מן המחשבה שכל בעל תפקיד חיצוני עדיף על מקבילו הנבחר מקרב הציבור שבקרבו הוא חי.

אני סבור שחוסנה של קהילה נמדד במידה רבה ביכולתה לקבל על עצמה מנהיגים מבפנים, בידיעה ברורה שהם עתידים גם לטעות, אך החוסן נמדד גם בבחירת המנהיגים שיוכלו להודות בטעויות, ובכך להוביל את הציבור שלהם למקומות טובים יותר. הדבר תלוי בכולנו, חברים מן השורה ובעלי תפקיד – והלוואי שנצליח!

גלעד אוברמן הוא חבר קיבוץ לביא. נשוי לנילי לבית פלק, אב לששה וסב לשניים. עסק בעבר בתחום המחשבים ולאחר מכן בתחום הניהול. לרבות ריכוז המשק בקיבוצו ובבית רימון. עובד כיום כעורך דין במשרד "שלמה כהן ושות'" בעמק הירדן, ובמסגרת זו גם מסייע לקיבוצים ומושבנים שיתופיים בהסדרת תחומים שונים הנוגעים לחיים המשותפים של חברי אותם יישובים.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il